

níkem státu, v němž se zdržuje), jen za zmíněného předpokladu. Dle § 95 ústavní listiny přísluší soudní moc ve věcech trestních soudům trestním, pokud věci tyto nemají býti podle všeobecných předpisů projednávány trestním řízením policejním nebo finančním. V čl. IV. a IX. uvozovacího zákona k trestnímu zákoníku je vytknuta zásada, že o tom, je-li skutek zločinem, přečinem nebo přestupkem, před soud příslušejícím, rozhodují zákony, v době spáchání skutku platné, a nelze trestního zákona použítí na činy, kterých se někdo dopustil, než trestní zákon nabyl účinnosti. Předmětem rozsudku zemského soudu v Ratiboři, jehož přezkoumání revise odsouzenců se domáhá, byl podloudný dovoz lihu z československé republiky do území, které bylo v době, kdy byl trestný čin spáchán, součástí říše německé. Stihání a potrestání podloudného vývozu a dovozu děje se dle trestního zákona d ů c h o d k o v é h o ze dne 11. července 1835 — k němuž poukazuje čl. V. uvozovacího zákona k zák. tr., — úřady důchodkovými, po případě též dle § 11 vl. nařízení ze dne 23. listopadu 1919, čís. 654 sb. z. a n. a § 3 vlád. nař. ze dne 9. prosince 1919, čís. 653 sb. z. a n. úřady politickými. Z této výlučné pravomoci finančních a politických úřadů byly ovšem vybaveny a soudní pravomoci přikázány případy podloudného vývozu předmětů potřeby v ceně nejméně 50 K zákonem ze dne 18. března 1920, čís. 188 sb. z. a n. Než zákon ten nabyl účinnosti teprve 15. dubna 1920, tedy dávno po spáchání činu, o který jde. Tento čin nespadá proto do pravomoci československých soudů a to ani tehdy, posuzuje-li se jako vývoz z čsl. republiky, nikoliv pouze — jak o něm bylo výhradně uvažováno v stolici prvé — jako dovoz. Zrušovací soud nemá tudíž — třebaže napadený náleze byl vynesena soudem, dle cizozemských zákonů proň platných, příslušným — zákonného podkladu pro soudní řízení v této záležitosti a jest proto věc postoupiti finančnímu úřadu, by po případě opatřil dle § 26 vlád. nař. ze dne 4. května 1920, čís. 321 sb. z. a n., čeho třeba.

Čís. 1003.

Předražování (cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák.).

Pro skutkovou podstatu řetězového obchodu jest lhostejno, že pachatel obchodoval takovým způsobem již v míru. Živnostenské oprávnění dle § 38 živn. řádu neopravňuje ještě k nákupu za účelem prodeje ve velkém.

Cena nemusí býti ještě zřejmě přemrštěnou tehdy, měl-li pachatel zisk zřejmě přemrštěný pouze vzhledem k tomu, že neobvykle lacino nakoupil.

(Rozh. ze dne 16. listopadu 1922, Kr I 672/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudě v Praze ze dne 17. února 1921, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečiny podle § 23 čís. 4 a 20 čís. 2 b) cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák., pokud směřovala proti výroku o vině obžalovaného přečinem dle § 23 čís. 4 cís. nař., vyhověl jí však, pokud napadla odsuzující výrok pro přečin dle § 20 čís. 2 b) cís. nař., napadený rozsudek v této části zrušil a obžalovaného sprostil z obžaloby pro tento trestný čin.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost obžalovaného uplatňuje důvody zmatečnosti čís. 5, 9 a), 10 § 281 tr. ř. Úvodem k dolíčení důvodu zmatečnosti čís. 5 § 281 tr. ř. uplatňuje zmateční stížnost, že nalézací soud neudává vůbec žádného důvodu, proč by koupě nábytku v celku za účelem dalšího prodeje obchodníkem, který k tomu má živnostenské oprávnění a který i před válkou obchodoval stejným způsobem, byla pletichami. Jak však z dalšího provedení zmateční stížnosti jest vidno, nevytýká stěžovatel v tomto bodě neúplnosti po rozumu § 281 čís. 5 tr. ř., nýbrž vytýká, že odůvodnění nalézacího soudu nevyhovuje právnímu názoru stěžovatele, který zde postrádá skutkové podstaty pletich z toho důvodu, že obchod nábytkem v malém a ve velkém není vůbec zakázán, že není ani zakázáno kupovati nábytek na společný účet s jiným obchodníkem a že obžalovaný zmíněným způsobem, v rozsudku zjištěným, obchodoval již v míru. Vlastně tedy stěžovatel uplatňuje v této části zmateční stížnosti důvod zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř., který bude později probrán i se stanovisek právě zde zmíněných. Pokud zmateční stížnost pod záhlavím důvodu zmatečnosti čís. 5 § 281 tr. ř. vytýká, že celý sklad, stěžovatelem zakoupený, byl určen zdejším menším spotřebitelům, neuplatňuje tím ani neúplnosti rozsudku, ani jiného důvodu zmatku, v čís. 5 § 281 tr. ř. uvedeného, nýbrž brojí nepřipustným způsobem proti přesvědčení nalézacího soudu, ke kterému tento došel, uváživ veškeré výsledky průvodního řízení (§ 258 tr. ř.), a který takto zjistil, že obžalovaný již při nákupu skladu nábytku od továrníka Antonína S-a měl úmysl prodati jej společně s Karlem E-em dále ve velkém a neuvěřil jeho hájení se, že šlo o rozprodej přímo spotřebitelům. Nalézací soud toto své přesvědčení odůvodnil také poukazem na značné množství koupeného nábytku a na značnou jeho cenu, z čehož dovozuje, že nábytek nebylo možno rychle rozprodati a že by byl zůstal dále na skladě. Naproti tomu stěžovatel uvažuje docela opačně a tvrdí, že nábytek by byl nezůstal dlouho na skladě a že by v něm nebyly ležely ani bezúročně peníze, a z toho zase dovozuje docela opačně, že chtěl nábytek rozprodati přímo spotřebitelům. V tomto bodě nelze tedy považovati zmateční stížnost za provedenou podle zákona a nelze k ní přihlížeti. Základem právního posouzení celého případu zůstává tedy zjištění svrchu uvedené, že stěžovatel již při nákupu skladu nábytku měl úmysl prodati jej společně s Karlem E-em dále ve velkém, a v tomto zjištění jest obsažena skutková podstata přečinu pletich, kterou stěžovatel marně popírá se stanoviska důvodu zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř. Jak nalézací soud zjistil, měl stěžovatel živnostenské oprávnění podle § 38 živn. ř., což znamená, že nebyl oprávněn v mezích svého živnostenského obchodování k nákupu nábytku za účelem prodeje ve velkém, nýbrž že jeho úkolem, s jeho oprávněním živnostenským se shodujícím, bylo, by sprostředkoval mezi výrobcem a spotřebitelem a nikoliv mezi výrobcem a velkoobchodníkem. Obchodování jeho bylo tedy nереelní a nezákonné, poněvadž vykonával svou živnost proti předpisům, a toto jeho jednání tvoří skutkovou podstatu pletich, jimiž dlužno rozuměti každou činnost, která, hledíc k mimořádným poměrům, vyvolaným válkou, vybočuje z mezí řádného obchodování. Zákon lichevní chrání svými ustanoveními spotřebitele a může překročiti jeho zákazy i obchodník, který má sice živnostenské

oprávnění, avšak nedrží se hranic, jemu tímto oprávněním uložených; zákon nečiní rozdílu, zda zájem spotřebitelův byl porušen osobou, která vůbec neměla nijakého oprávnění k obchodu, spotřebitele poškozujícímu, či zda spotřebitele poškodila, překročujíc meze svého živnostenského oprávnění. Stěžovatel dopustil se tedy v tomto případě pletich přes to, že ani obchod v malém ani ve velkém s nábytkem není zakázán vůbec, že není zakázáno ani nakupovati nábytek na společný účet, neboť právě stěžovatel neměl vůbec oprávnění k obchodu takového druhu, jaký uzavřel se S-em. Z tohoto důvodu jest také naprosto lhostejno, že nakoupil nábytek u výrobce samého, neboť právě nákup s dalším úmyslem, prodati nábytek ve velkém, byl pro něho zakázán i tenkrát, když nakupoval přímo u výrobce. Mínění stížnosti, že nařízení o lichvě mělo na mysli jen případy, kde jde o velké plánovité zdražování, kde jde o úmluvy výrobců nebo velkoobchodníků velkého slohu, nemá opory ani ve znění ani v tendenci nařízení, dle něhož se přečinu dle § 23 čís. 4 cís. nař. dopouští každý, kdo se pouští do pletich, způsobilých stupňovati cenu předmětů potřeby, takže z trestní sankce nejsou vyloučeny ani případy, kde třeba ojedinele a co do malého množství předmětů potřeby obchodováno bylo takovým způsobem, jenž nevyhovuje obchodování normálnímu a přípustnému. Ku všeobecným v příčině této a zejména proti účelnosti zákonů o lichvě uplatňovaným námitkám zmateční stížnosti nelze přihlížeti. Nelze konečně přihlížeti ani k námitce stěžovatelově, že právě tak, jako uzavřel obchod s S-em, obchodoval i v dobách míru. Zákony o lichvě změnily povinnosti obchodníků vůči spotřebitelům a musí dbáti obchodník ustanovení lichevního zákona bez ohledu na to, zdali dřívější jeho obchodování mírové bylo trestným čili nic. Se stanoviska svrchu vylíčeného jest lhostejna okolnost, zda stěžovatel nakoupil nábytek za účelem prodeje do cizozemska, již se rozsudek nalézacího soudu výslovně zabýval, poněvadž stěžovatel nebyl za žádných okolností oprávněn k nákupu nábytku za účelem rozprodeje ve velkém. Není zde proto zmatečnosti dle čís. 5 § 281 tr. ř., pokud ji zmateční stížnost vidí v tom, že nalézací soud opomenul nákupem nábytku za účelem rozprodeje do cizozemska se zabývat, neboť nejedná se tu o skutečnost rozhodující. Svrchu zjištěná činnost stěžovatelova byla také způsobitou, stupňovati cenu nábytku, poněvadž nalézací soud zjistil, že stěžovatel měl při nákupu úmysl výdělečný a toto zjištění zůstalo po formální stránce nedotčeno. Zákon spokojuje se pouhou způsobilostí pletich, stupňovati ceny, a nevyžaduje, aby zmíněný výsledek skutečně nastal, pročez jest lhostejno, zdali stěžovatel při obchodu, který provedl později s E-em a při kterém mu prodal nábytek za 62.000 K, něco vyzískal čili nic. Pletichy byly dokonány již nákupem a nezáleželo naprosto na tom, co pak se mezi E-em a stěžovatelem událo. Ježto i po subjektivní stránce byly nalézacím soudem zjištěny náležitosti pletich, správně nalézací soud podřadil jednání stěžovatelovo ustanovení § 23 čís. 4 cís. nař. Důvod zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř. není tedy dán a ovšem není dán ani důvod zmatečnosti dle čís. 10 téhož §, který uplatňuje zmateční stížnost potud, že tvrdí, že by mohlo jíti jenom o předražování a nikoli o pletichy, v čemž má naprosto nepravdu, jak vysvitne ještě z dalšího rozboru zmateční stížnosti, týkající se přečinu podle § 20 čís. 2 b) cís. nař. Zde má zmateční stížnost pravdu potud, že skutková podstata tohoto přečinu jest vyloučena, poněvadž stěžovatel lacino nakoupil a svým prodejem

E-ovi spořebitele nepoškodil. Nálezací soud nezabýval se blíže poměrem, který se utvářil mezi E-em a stěžovatelem, když mu stěžovatel nábytek prodal za 62.000 K, a označil bez dalšího zisk stěžovatelův za zřejmě přemrštěný, ježto mu vůbec odepřel nárok na zisk, když obchodoval způsobem pletichářským. Nálezací soud zabýval se tedy jenom ziskem stěžovatelovým, ač základním pojmem při předražování podle § 20 cís. nař. jest zřejmě přemrštěná cena a nikoliv zřejmě přemrštěný zisk. Tato zřejmě přemrštěná cena nemusí zde býti ani tehdy, když zisk prodatelův jest značný. Nařízení o lichvě čelí působivosti mimořádných poměrů, válkou vyvolaných, na zásobování obyvatelstva předměty potřeby a konečným jeho účelem jest, by zboží dostalo se do rukou spotřebitelů za ceny, jejichž výše je podmíněna výhradně poměry výroby a řádného obchodu. Ne lze proto mluvit o zřejmě přemrštěnosti ceny, nějakou osobou požadované, jestliže přes její zisk cena jí požadovaná zmíněné výše ceny výrobní, pokud se týče v řádném obchodě vyvinuté, nepřekročuje. K takovému případu může dojít z různých okolností na př. u věci darované, u věci výhrou získané a konečně následkem určitých okolností, které se shlukly v osobě prodávajícího neb kupujícího a znamenají pro zcizitele ztrátu a pro nabyvatele náhodnou osobní výhodu, jejíž přenesení na další nabyvatele není odůvodněno hospodářsky. Právě tento případ zde nastal. Jak nálezací soud zjistil, byl koupen nábytek od Antonína S-a za 45.000 K, ač Antonín S. původně žádal 80.000 K a prokazoval obchodní knihu, že jest to cena výrobní, za kterou k prodeji došlo, ježto S. zrušil svůj závod. V ceně 45.000 K obdržel takto stěžovatel osobní výhodu, která mu plně připadla, a nemůže u něho založení předražování cena, dokud nepřesahovala takové výše, že by výrobní cena nábytku byla bývala překročena. To se také skutečně nestalo, poněvadž cena, která byla pak ujednána mezi E-em a stěžovatelem, činila jenom 62.000 K, tedy méně než výrobní cena. Bez ohledu na to, kolik obžalovaný při tomto obchodě s E-em vydělal, jest označení jeho jednání za trestně závadné, ježto cena nábytku v žádném případě nebyla zřejmě přemrštěnou.

Čís. 1004.

Předražování (cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák.).

Řetězový obchod čajem, nebyl-li koupen obchodníkem přímo od dovozce. Čaj zůstává předmětem potřeby, i když jeho dovoz byl dočasně zakázán.

(Rozh. ze dne 16. listopadu 1922, Kr I 876/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudě v Praze ze dne 2. března 1921, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle § 20 čís. 2 a) a podle § 23 č. 4 cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák., a vyvrátil důvod zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř.

v d ů v o d e h:

Pokud jde o obchod řetězový, jest způsoblost, aby ceny předmětu potřeby byly obchodem takovým stupňovány, dána již povahou tohoto druhu